

NAPREJ

Glasilo Jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Posamezna stv. stand
— 40 vinarjev.

Naročnina: Po pošti ali
v dostavljanjem na dom
celo leto 72 K, za pol
leta 36 K, za četrt leta
18 K, za mesec 6 K.
Za Nemčijo celo leto 77 K,
za ostalo tujino in Ameriko
84 K. — Reklamacije za
list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 3 L.
Učiteljska tiskarna.

Telefonska št. 312.

Izšla razen nedelj in
praznikov vsak dan
popoldan.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/L.
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
obli. Rokopise se ne vrača.

Inserati: Enostolpna peti-
vstica 60 vin., pogojen
prostor 1 K; razglašeni
poslano vrtica po 1 K;
večkratne objave po do-
govoru primeren popust

Pred rešitvijo ministrske krize.

Davidovič sestavi vlado.

Glasom najnovejših poročil se je
sestava nove vlade poverilo članu
demokratske zajednice dr. Davido-
viču, samostalcu, ki je bil dosedaj
minister prosvete. Ta je imel tekom
dneva več razgovorov z načelniki
klubov. Baj mu bo mogoče sestaviti
v kratkem novo vlado.

O stvari imamo še naslednja po-
ročila:

Izjave Narodnega kluba.

LDU. Belgrad, 6. Narodni klub je
razpravljaj o položaju in došel do
nastopnega zaključka: Narodni klub
konstatira, da kriza v vladi in na-
znanjeno obrazloženje po min. preli-
sedniku Stojanov Protičem, ki je izja-
vil, da ministrom demokratske za-
jednice potrjuje, da je Narodni klub
bil na pravem potu, ko je trdil, da je
stanje v naši državi ne samo nevz-
držljivo, temveč škodljivo. Narodni
klub meni, da se mora nova vlada ta-
ko obrazložiti, da bo skrajno izboljšala
razmere v državi glede na javno var-
nost ter lažjo in cenejšo nabavo ži-
vinskih potrebščin. V to svrhu se
mora uvesti red v komunikacijah,
zlasti pa v vraščanju trgovine, obrti
in industrije. Z obrazloženjem nove
vlade naj bo spojena izprememba
uprave v vseh delih naše države,
kar naj obseja ves narod v vseh me-
jih narodnega življenja. S prepri-
čanjem, da se kriza ne sme izpreme-
niti v krizo države, smatra Narodni
klub za potrebno hitro ureditev va-
lutnega in agrarnega vprašanja, ka-
kor tudi da se na narodno predstavi-
stvo prine pošla za izdelavo volil-
nega reda za konstituantno kot tudi
zakona za čistost teh volitev. Pri teh
uredbah, ki so neobhodno potrebne,
kakor tudi pri ureditvah, ki se imajo
izvesti pred konstituantno, je Narodni
klub pripravljen sodelovati in želi,
da se to delo vrši s sodelovanjem
vseh strank.

Dr. Korošec za koncentracijski
kabinet.

LDU. Belgrad, 6. Radikalni klub
je določil za pogajanja z Jugoslov-
anskim klubom g. Josu Jovanoviča.
Tekom današnjega dne je posetil mi-
nistra dr. Korošca, a je posvetoval-
nje poteklo neugodno, ker je dr. Ko-
rošec za koncentracijski kabinet.

Protič proti Pribečeviću.

LDU. Beograd, 6. »Samouprava«
prinaša razgovor z min. predsedni-
kom Stojanov Protičem, ki je izja-
vil povodno izjavo ministrov de-
mokratske zajednice: Mislim, da
sedaj ni trenutka za polemiko. Moja
odstanka ne daje za to povoda, a po-
vedati hočem, da je bila kriza na

ustili vseh, pa tudi demokratske
stranke, kakor tudi v ostalih orga-
nih opozicije. »Riječ SHS« je tudi v
nekem svojem dopisu pisala o tem,
in se izrekla izrazito, da je potreb-
na rekonstrukcija kabineta. Pri ta-
kem pisanju more biti malo avtorite-
tete kabinet, v katerem ima njena
stranka 11 članov. Dva člana kabi-
neta sta mi pisala 20. julija, da jima
je težko biti v kabinetu, ki ne sme
urediti uprave v pokrajinah. Toda
vsled zunanega položaja sem zavla-
čeval krizo, kolikor sem mogel, a
dalje ni bilo mogoče. Sedaj pravim,
da je kriza edina možnost, da se re-
šimo nesporazumov in težkoč. Dife-
rence med menoj in Pribečevićem so
bile vedno znane in velike ali se-
daj so postale neznosne. Navajam le
nekoliko primerov: Že dva meseca
sem brezuspešno zahteval, naj se
nezmožna vlada v Bosni ukloni. Na
vlado na Hrvatskem nisem mogel
uspešno vplivati. Nič boljše ni v
Vojvodini, kjer se je znani slepar
Sikorić pod pokroviteljstvom Pribe-
čevića z ministrom dr. Poljakom za-
radil ureditve in razdelitve zemljišč
vozi. G. Pribečeviću se je zgodilo,
da imenovani uradniki po 6 mesecih
niso hoteli oditi na svoja mesta. Do-
godilo se je tudi, da ni vedel za raz-
bojstvo, pri katerem je bil ubit neki
rezervni častnik, 5 tednov in da sem
moral to doznati od ministra za pro-
sveto. G. Pribečević je prepovedo-
val zborovanja, ki jih je odobrila
vojna oblast, a potem pravi, da mu
to ni znano. Iščo že več mesecev
boljševika Vukičevića, a ta se ko-
modno izprehaja v Beogradu. Potem
je prepovedoval sestanke, ki jih ni
zabranil niti Kallay. Okrajni pre-
dstojniki so izdajali suverene nare-
dbe in jih sami izvrševali. Poslednji
slučaj, ki se ga spominjam, je dikti-
ranje napredovanja dveh načelni-
kov. Kar se tiče resorsta ministra za
promet je nadalje omeniti, da na
Savi še vedno nimamo mostu. Most-
ni deli leže na železniških postajah
med Zagrebom in Zemunom. Po-
trebni so za Srbijo kakor kruha, a
raztreseni so vsepovsod. V obče je
promet postavljen na ničlo. Izjava
ministrov demokratske stranke od-
klanja gotove rešitve krize in to je
škodljivo. Jaz sem hotel ostaviti
močnost za čim več kombinacij, ka-
kor izgleda, pa demokratska tega ne
žele.

LDU. Belgrad, 6. Včeraj dopol-
dne se je ministrski predsednik Sto-
jan Protič dalje časa posvetoval s
predsednikom narodnega predstavi-
ništva o izhodu iz krize. Predsednik
dr. Pavlovič je ob tej priliki razložil
Protiču mnenja posameznih politič-
nih skupin.

Zastopniki strank.

LDU. Belgrad, 6. Predsednik na-
rodnega predstavištva je odložil
svojo avdijenco pri regentu zaradi
poročanja o stanju ministrske krize,
ker se še niso izjavile vse politične
skupine. Tekom današnjega dneva
se je razgovarjal tudi z ostalimi sku-
pinami, pa je verjetno, da bo regent
na njegov predlog poklical k sebi za-
stopnike posameznih političnih sku-
pin, da se o vsem osebno pouči.

Meščanska diktatura na Ogrskem.

Habsburgovec Jožef diktator.

LDU. Budimpešta, 6. (DunKU.)
Ogrski korespondenčni urad poroča:
Danes ob sedmih zvečer so prišli k
ministrskemu predsedništvu general
Fran Schnitzer, višji policijski nad-
zornik Julij Wolfenberg, bivši tajnik
narodnega sveta dr. Ivan Fritz in
bivši sekijski načelnik v vojnem
ministrstvu Fran Szillery. Zahtevali
so od ministrov, ki so baš zborovali,
da odstopijo, češ da ne zastopajo
vsega naroda in da niso zmognili vz-
postaviti reda, kakor dokazujejo ne-
miri v Transdanubiju. Ministrski
predsednik Julij Beidl je prosil do-
sledce, naj dovolijo, da se vlada kra-
tek čas posvetuje, to so jim dovolili.
Vlada je sklenila po desetminutnem
posvetovanju, da poda ostavko. Se-
stavili so takoj zapisnik ostavke, ki
so ga podpisali vsi ministri. Po tej
demisiji so izročili zastopniki tam
mudečih se ententnih misij najvišjo
moč nadvojvodi Jožetu, ki je imeno-
val še tekom noči bivšega tajnika v
vojnem ministrstvu Stefana Fridri-
ka za ministrskega predsednika.
Vodstvo posameznih ministrstev je
poveril nadvojvodi Jožetu strokov-
njakom visokoškolskim učiteljem oz.
najstarejšim uradnikom raznih mi-
nistrestev. Vest o tej novi, daleko-
sežni zgodovinski izpremembi se je
brzo širila po ulicah. Ljudstvo je raz-
motrivalo v skupinah gladki in ne-
krevavi preokret.

NASILSTVA.

LDU. Deutschaltenburg, 6. avg.
(Brezlično.) Kakor poročajo večer-
ni dunajski listi, so zasedle Budimpe-
šte tri rumenske divizije, se polastile
glavnih kolodvorov, pošte in tele-
fonske centrale ter vzpostavile svo-
bodo časopisja in sodstva. Odredile
so, da se ima od 1. septembra dalje
lišnim posestnikom zopet plačevati
najemlina. »Zeit« poroča, da izvrš-
jejo Rumuni ob periferijah mesta
grozovitosti in da prihaja v pred-
mestih do srditih spopadov. Ministr-
ski svet zboruje nepretrgoma. »Neue
Freie Presse« piše, da se je iz fran-
coskega vira izjavilo, da v Budim-
pešto ne vkorakajo francoske oku-
pacijske čete.

Brzobjavne vesti.

Jugoslavija.

VELIKA NEVIHTA V SRBIJI.

Iz Kragujevca javljajo: V sredo,
dne 30. julija popoldne je divjala po
grabovaški, cestniski, kničanski in
bumbarevobrdski občini strašna ne-
vihta. Toča je padala celo uro v veli-
kosti kurjega jajca in zapadla me-
stoma do 30 cm visoko. Uničila je
popolnoma vse setve, tako da ni lo-
čiti, kje je rasla pšenica, kje koruza.
Vihar je prevračal kozolce s senom,
ruval drevesa iz zemlje in odnašal
cele strehe. Škoda je ogromna.
(LDU.)

MINISTRSKA KRIZA.

LDU. Belgrad, 7. »Pravda« piše:
Predsednik dr. Pavlovič je do torka
prejel vsega skupaj dva odgovora od
dveh manjših parlamentarnih skupin.
Tako nato je prejel odgovor demo-
kratske zajednice, katerega smo pri-
občili včeraj. V torek zvečer je
obiskal dr. Korošca, in dobil od njega
odgovor, ki vsebuje prav to, kar
smo javili v intervjuju z g. dr. Ko-
rošcem. Predsednik Pavlovič je po
sestanku z g. dr. Korošcem imel jako
dolg razgovor s Protičem. Dozdeva
se, da je Protič za enkrat odstopil od
vseh kombinacij in da je sedaj na
stališču, da radikalci ne vstopijo v
koalicijo. Nekatere skupine so oblu-
bile, Pavlovič dati tudi pismen od-
govor. Zato je upati, da bo mogoč
Pavlovič v teku današnjega dne
imeti vse odgovore in da jih bo takoj
izročil prestolonasledniku. Jugoslo-
vanski klub je imel včeraj sejo, kjer
se je izrekel popolnoma složnim z iz-
javo dr. Korošca, katero smo ob-
javili včeraj. Predsednik parlamenta
dr. Pavlovič je obiskal vse načelnike
skupin. Razgovarjal se je o tem, ko-
mu bi bilo najugodnejše poveriti se-
stavo vlade: Demokratom, radikal-
cem ali kateri izmed manjših skupin.
(Verjetno skupini Trifkovičevi.) —
More se reči, da se je večina skupin
izjavila za koncentracijski kabinet,
nekateri pa tudi za koalicijski. Na
podlagi vseh teh dosedanjih vesti se
je včeraj popoldne verjelo, da bo re-
gent sprejel Pavloviča in da bo v te-
ku današnjega dne regent imenoval
osebo, kateri bi bilo poveriti sestavo
nove vlade. To pa še ne pomeni hitre
rešitve krize, ker bodo naleteli pri
sestavi novega kabineta na velike
težave, naj si bo kabinet koncentra-
cijski ali koalicijski.

Po svetu.

SPLOŠNA STAVKA V PRIMORJU.

LDU. Berlin, 7. (DunKU.) »Lokal-
anzeiger« poroča iz Lugana: Splo-
šna stavka v Trstu se je razširila
tudi na Furlanijo. V Trstu so areti-

rali vse delavske delegate, ki so bili
po številu okoli 400, zbrani v ljud-
skem domu, med njimi tudi trža-
škega poslanca Olivo.

ITALIJSKI SOCIJALISTI
PROTI MIROVNI POGODBI.

LDU. Milan, 6. (DunKU.) »Cor-
riere della Sera« poroča iz Rima:
Komisija za proučevanje versailleske
mirovne pogodbe je po več sejah
pritrčila ratifikaciji. Socijalisti so se
uprli ratifikaciji.

STAVKA KOVINARJEV V ITALIJI
SE ŠIRI.

LDU. Milan, 6. (DunKU.) Kakor
poroča »Corriere della Sera« se je
stavka kovinskih delavcev razširila
na Bergamo. Jutri se bo stavka raz-
širila tudi na metalurške obrate.

Nemiri v Turin.

LDU. Berlin, 7. (DunKU.) »Vor-
wärts« javlja iz Turina: Po cestah in
ulicah divjajo od včeraj zjutraj ljudi
boji, ki zahtevajo mnogo žrtev, mrt-
vih in ranjenih. Otrokom, ki so šli iz
šole, je zabranila policija iti dalje.
Množica je obmetavala karabinjere
s kamenjem. Socijalistična stranka
je razglasila radi postopanja policije
24-urno splošno stavko.

Stavka v Švici.

LDU. Nauen, 6. (Brezlično.)
Skupščina odposlancev delavske
unije v Curihu je sklenila z veliko
večino glasov, da takoj prekine
splošno stavko. Očividno se je tedaj
stavkarski pokret v Švici končal.

MOGOČNO GIBANJE AMERI-
KANSKEGA PROLETARIJATA.

LDU. Amsterdam, 6. (DunKU.)
Brezlično se javlja iz Washingtona:
Železničarji in delavci po železniških
delavnicah so odklonili Wilsonov
predlog, da se sestavi zvezna konfi-
sija, ki bi imela namen pomiriti nove
spore. Javili so predsedniku, da
ustavijo septembra vse železnice
promet, ako jim kongres ne preskrbi
denarnih sredstev in ne ustreže njih
zahtevam.

KONEC ANGLEŠKE DEMOKRA-
TIČNE VLADE.

LDU. London, 5. (ČTU.) »Tele-
graf Company« poroča: Bonar Law
je izjavil v poslanski zbornici, da bi
vsak poskus, izsiliti odločitev v po-
litičnih vprašanjih, ki se tičejo vse
države, s sredstvi kakor so splošna
stavka kovinskih in transportnih
delavcev, pomenil konec demokra-
tične vlade na Angleškem. Vlada
ima torej dolžnost, da z vsemi raz-
položljivimi sredstvi nastopi proti
takim splošnim stavkam ali drugim
sredstvom direktne akcije. — Stav-

LISTEK.

Avgušt Sfrindberg:

Bedakova izpoved.

Preložil Fran Albrecht.

(Dalje.)

V meni se je razvila borba; manjkalo mi
je moči, da bi zaklical na pomoč. Stresala me
je mrzlica, kakor bi stresal kdo pernico; zgra-
bila me je za grlo, da bi me zadavila; s kole-
nom se mi je vprla na prsi; glava mi je tako
razžarela, da se je zdelo, kot da mi stopajo
oči iz votlin. Bil sem v svoji podstrešnici sam
s smrtno, ki se je brez dvoma zahrbtno splozila
k meni in planila name.

Toda jaz nisem maral umreti! Prišel sem
se upirati in razvila se je besna borba. Živel so
mi odvretenili, kri mi je polzela po žilah. V mo-
jih mežganih je vse trepetalo, kakor polip, ki
ga vržejo v jesih. Naenkrat sem bil uverjen, da
dodležem v tem smrtnem plesu; popustil sem
dalj vznak in se udal strahovitim objemom po-
sasit.

Takol se je polotil nezrekljiv pokoj vsega
mojega bitja, nasladepolna odrevenela lepota
je objela moje ude, popola mir je legel preko
duše in telesa, ki sta v naprovo polnih letih po-
grešala zdravilnega oddiha.

S kakšno pobožnostjo sem zaželel, da bi
bila to smrt! Čiste polagoma mi je odhajala vo-

56

lja do življenja. Prestal sem presojati, čutili
misli. Izgubil sem zavest in blago čustvo vse-
ničnosti je napolnilo prazni prostor, ki se je spo-
čel, ko so izginile neizrečne bolečine, misli, ki
so me begale in groza, ki si je nisem priznal.

Ko sem se prebudil, sem videl sedeti ob
vzglavju svojo ženo, ki mi je zrla s prestraše-
nimi pogledi v oči.

— Kaj ti je, moj ubogi prijatelj? Je vpra-
šala.

— Nič, bolan sem, sem odgovoril; in včasih
je celo dobro, ako je človek bolan.

— Kaj praviš? — Tega vendar ne misliš
resno? —

— To je konec... Vsaj upam tako

— Bog nebeški vari, da bi nas zapustil v
uboštvo, je vzklila. Kaj naj postane iz nas,
v tujem kraju, brez prijateljev, brez sredstev!

— Zapuščam vam svojo zavarovalnino za
življenje, ki jo lahko spravite v denar, sem sku-
šal tolažiti. To je vsekakor malo, toda dovolj,
da se vrnete domov.

Na to zavarovalnino ni pomislila. Bila je
videti nekoliko mirnejša, ko je nadaljevala:

— Toda ti ne moreš ostati kar tako; pokli-
čem zdravnika.

— Ne, zdravnika ne maram.

— Ker...

— Ker — ga ne maram.

V pogledih, ki sva jih izmenjala, je begnil
mimo naju cel roj neizgovorjenih besed.

— Umreti hočem, sem dejal, da bi končal
pogovor. Življenje se mi je pristudilo; pretek-
lost se mi vidi kot znamenat klopič, ki ga ne
morem odmotati. Naj se zapro moje oči, naj
pade zavesa.

Napram vsem takšnim plemenitim in hrab-
rim izlivom je ostajala brezčutna.

— Tvoj stari sum... ali mar še vedno: je
rekla.

— Da, še vedno! Preženi strahove! Ti
edina si jih doslej lahko prepoznala.

S svojo običajno kretljivo mi je položila na
čelo svojo mehko roko. In spet je bila vsa ma-
terinka kot prejšnji čas:

— Ali ti je dobro tako?

— Da, dobro mi je!...

Bilo je resnično tako: priprosti dotiklaji te
lahine roke, ki je tako težko ležala na moji
usodi, je imel lastnost, da je zagovoril črne du-
hove in pregnal tajne skrbi.

Kinulu me je spet napadla mrzlica, to pot
še huje. Moja žena je takoj vstala, da mi pri-
pravi bezgovega čaja.

Ko sem bil sam, sem sedel pokonci, da bi
pogledal skozi okno, ki je ležalo v smeri moje
postelje. Bila je široka odprtina, v obliki trip-
tihona, od zunaj z vinsko trto obrobjena. Skozi
njene zelene liste se je videlo kočček pokrajine.
V ospredju je pozibavala kutna svoje lepo tem-
nordeče sadije po temnozelenimi listi; v dalji
jabolčno drevje na travniku, cerkveni zvonik.

sinji madež — Bodensko jezero; v ozadju je
bilo videti tirolske Alpe.

Bilo je sredi poletja in pod poševnimi žarki
popoldanskega solca je tvorila celota očaru-
jočo sliko.

Od zdolaj je vstajalo živkanje škorcev, ki
so sedeli na trtnih količkah v vinogradih, živ-
kanje mladih piščet, črčki v travi in kristalno-
čisti zvončki krav; in v ta veseli koncert pri-
rode se je mešalo hrupno smeljanje mojih otrok,
ukazujoč glas moje žene, ki je z vrtnarjevo
ženo govorila o boleznih, ki me je napadla.

Tedaj sem zopet zadobil veselje do življe-
nja in objela me je bojazan pred uničenjem. Ne,
nič več nisem hotel umreti, čisto gotovo ne!
Moral sem izpolniti še vse preveč dolžnosti,
plačati še vse preveč dolgove. Strahovito me je
mučila vest; čutil sem silno potrebo, da bi iz-
povedal svoje življenje; da bi vse ljudi prošil
odpuščanja za to, kar sem jim storil; da bi se
ponizal pred komurkoli. Čutil sem se krivega,
ker so težili moji vest neznani zločini: goril
sem poželenja, da bi si s popolnim priznanjem
olajšal kazen, ki sem jo zaslužil, kot se mi je
zdelo.

Po tem napadu slabosti, ki jo je povzročila
moja prirojena malodušnost, je stopila v sobo
moja žena in prinesla čaj v skodelici; namignila
je na rahel napad nasledovalne blaznosti, ki
sem ga imel nekoč, s tem da je pokusila pljačo,
predno mi jo je ponudila.

ka južnozahodno železnice se je razširila tudi na cestne železnice v City.

Prodiranje ruske rdeče armade.

LDU. Berlin, 7. (DunkU.) »Deutsche Allgemeine Zeitung« poroča iz Helsinkija: Ruski severni zbor je 4. avgusta vsled močnega pritiska boljševikov zapustil Yomburg. Tudi estonske čete, ki se borijo v smeri proti Ostrovu, so se umaknile. — Kopenhagen, 7. (DunkU.) Stockholmski »Socialdemokraten« poroča iz zanesljivega vira, da se je boljševiškim četam posrečilo, predreti zvezo med Murmanom in Arhangelskim.

DEMobilizacija v Nemčiji.

LDU. Berlin, 5. (ČTU.) »Zeitung« poroča: V smislu določb mirovne pogodbe bo v kratkem pol milijona vojakov odpuščenih. To dejstvo vzbuja ljudstvo, ker se bo s tem povečalo število brezdelnih.

Komisija za izvedbo nemških mirovnih pogodb.

LDU. Nauen, 6. (Brezlično.) Nemški državni predsednik je izdal dne 31. julija naredbo, glasom katere se ustanovi nemška komisija, ki izvede določbe mirovne pogodbe, ki se tičejo odškodnine zaveznikom. Komisija ima nalogo razpravljati v soglasju z ministrstvom za zunanje posle z medzavezniško vzpostavljeno komisijo in osredotočiti v sebi delovanje vseh nemških oblasti, ki so udeležene pri odškodninski akciji. Komisija sestoji iz zastopnikov udeleženi osrednjih oblasti in bo delovno delovanje posameznih oblasti, ki jim pa ne bo ovirala pristojnosti, olajševala in utrjevala.

ŽIDOVSKI NEMIRI V UKRAJINI.

LDU. Amsterdam, 6. (DunkU.) Glasom »Telegraaf« poroča dopisnik »Times« iz Varšave podrobno o velikih židovskih pogromih v Ukrajini. Ker so se med komunističnimi komisariji nahajali tudi židje, je razjarjena množica začela moriti židje in pleniti. V Žitomiru so pomorili kar 1200 židov, v Kostajnu 600, v Felstiru 800, v Sertičevu 2000.

Dr. Renner odpotoval na Dunaj.

LDU. St. Germain, 6. (DunkU.) Po izročitvi nemško-avstrijske note je državni kancelar dr. Renner nočjo odpotoval z večino delegacije na Dunaj.

Pomanjkanje premoga na Dunaju.

LDU. Dunaj, 6. (ČTU.) Radi pomanjkanja premoga se ustavi izdelovanje ledu. Najbolj trpijo vsled tega dunajske bolnišnice, ker celo za težko bolne ni ledu. Ogrožena je tudi dobava mleka, ker se mleko skladi in se samo malo sladkega mleka more oddati konzumentom. Ravno tako slabo je s konzerviranjem mesa.

Osební promet po Donavi.

LDU. Dunaj, 6. (ČTU.) Na podlagi dogovora med zastopniki čehoslovaške republike in Donavsko paroplovno družbo se bo od sobote 9. t. m. dalje otvoril redni osebni promet na Donavi med Dunajem in Bratislavo.

PROMET AVSTRO - OGRSKIH BANKOVCEV.

LDU. Dunaj, 5. (ČTU.) »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča: Izkaz o stanju z dne 31. julija kaže, da se je promet bankovcev zvišal za nadaljnjih 819.243.000 kron, tako da znaša vsota sedaj 42.353.777.000 K.

Vojska je stala 6025 milijard kron.

Pariz, 6. »Echo de Paris« poroča, da znašajo vsi vojni izdatki po izjavi finančnega ministra Klotza v mirovni komisiji francoskega parlamenta 1205 milijard frankov (1 frank je okoli 5 kron = 6025 milijard kron). Od tega pripade 700 milj. fr. (3500 milj. kron) na entento in 505 milj. fr. (2525 milj. kron) na centralne države.

Mednarodna konferenca v Washingtonu.

LDU. Praga, 6. (ČTU.) »Narodní Listy« javljajo: Kakor čujemo, bo prihodnji mesec v Washingtonu mednarodna konferenca z nalogo, da reši delavsko vprašanje v zvezi s mirovne pogodbe. Te konference se bodo od čehoslovaške države udeležili 4 delegati, deloma kot zastopniki vlade in po en delodajalec in en delojemalec.

Iz mednarodne seje strokovnih organizacij.

Na zadnji seji je sprejela komisija za študije odgovornosti Nemčije za izbruh svetovne vojne, po dolgi in živahni debati Jouhauxovo resolucijo, ki pravi: Komisija je vzela na znanje pritožbe belgijskega sindikata, poročilo o delu, ki jim je sledilo in izjavo nemške delegacije, ker pa komisija ve, da je glavni predmet zborovnega delovanja obnovitev internacionalne in želim, da se ne bodo ponavljali dogodki, ki so se dogajali pred vojno in med njo ter pričakuje, da se bodo izvajale posledice nemške izjave z dne 26. julija t. l., obzaruje obenem ona dogodke ter prehaja na dnevni red. Resolucijo je tudi kongres odobril.

V popoldanski seji z dne 1. avgusta je vprašal Amerikanez Tobie, zakaj da se niso udeležili dopoldanske seje kongresa nemški in nemško-avstrijski delegati, dasi sta jim ponujala Sassenbach in Hueber en sedež. Pri volitvi sta bila izvoljena Oudegeest in Fimecs za tajnika. Nemški delegatje niso glasovali. (Po tem poročilu vidimo, da je na strokovnem zboru nemška opozicija. Še te je treba.)

Kongres je obravnaval od druge komisije predloženo resolucijo, ki izjavlja, da kongres vračanja delavske zakonodaje, kakoršno je bilo sprejeto v mirovni pogodbi, ne more priznati kot izraz zahtev delavskega razreda vsega sveta. Posamežno so navedene razlike med paragrafi delavske pogodbe v mirovni pogodbi in med paragrafi mednarodne organizacije, sprejetimi v bernskem programu februarja 1919. Razlike se tičejo: 1. dela otrok in nedoraslih, 2. ženskega dela (k temu se pripominja: dejstvo, da to vprašanje predloženo šele mednarodnemu kongresu v Washingtonu, dokazuje, da bernski program ni bil izpolnjen), 3. osemurnega delavnika, 4. znižanje tedenskega nepretrganega počitka iz najmanj 32 ur na 24 ur, kot to predlaga mirovna pogodba, 5. domače obrti, 6. združevalne pravice in 7. dela tužcev.

Tovarišica, Hlapca Jerneja.

Novo mesto, 6. avg.

Čitajte in uvažujte to žalostno zgodbo.

V Novem mestu so dahovi razburjeni. Celo najrutiniranejšim činikom v presojanju naših socialnih razmer je za hipec malce sapa za-

stala, ko so slišali, na kak »teatralen« način jih je blagovolila že več let preganjana in v skrajni bedi živeča starka - grbavka in šepavka Netka Lepič rešiti vsaj glede svoje osebe nadlog, ki ne obstojajo v navijanju cen, v špekulacijah z žitom in drugih sličnih opravilih, ampak v skrbi za izžeto, onemoglo občinsko »svojačo«, v skrbi, ki ne prinaša sicer nikakih visokih blagoslovov, ki pa bi tudi v njo častiti in čestni gospodje morali včasih vtakniti svoj drugod tako izvrstno delujoči nos, za kar so se s prevzetjem občinskih funkcij sami prostovoljno zavezali. Pa na drugih kotelih je več mesa, nikako čudo to, kaj, če...

Netka je živeča včasih lepše čase. Tudi takrat še, ko so ji že oslabele moči. Pletoč nogavice je romala od ene »milostljive« do druge, pri vseh je imela prost vstop. Z dobrimi južnimi, z denarnimi prispevki in drugimi naklonili so jo obdržavali, ker je imela nenavadno razvit talent opazovanja in pripovedovanja. »Milostljive« so kar strmele veselja, kadar je odgrnila košarico zadnjih novic, kadar je postavila na oder razne prijateljice, znanke in neznanke svojih gostilnic v najrazličnejših, tudi najintimnejših prizorih. Ko tudi za ta mnogim gospelem zelo važen in priljubljen posel ni bila več sposobna, so se vrata povsod zaprla, vsa naklonila usahlila, največji križ pa je imela s stanovanjem. Kot podgana so jo podili iz luknje v luknjo. Končno so jo iztisnili iz mesta. Nastanila se je pri kmetu sorodniku. Tudi ta jo je kmalu pognal. Vrnila se je v mesto, kamor je bila pristojna, se tu več dni potikala in moledevala vsepovsod. Na semenj dan — v ponedeljek, dne 4. t. m. je pripeljal kmetsko berazijo pred mestno hišo in jo tu odložil, Netka sama pa je še enkrat poskusila srečo pri občinskih gospodih: kot drugod tako tudi tukaj znova brez uspeha.

Ko se je storil mrak, je šepala na pokopališče na materin grob. Polila si je obleko s petrolejem in jo zažgala. Par minut se je na materin grob gnil v mukah vilo starkino koščeno telo — potem pa se na veke umirilo.

Pred nedavnim časom je v Novem mestu umrl krovček »Jerneja« gladi, zdaj se je vsem, kar nas je hlapcev Jernejev, pridružila nova tovarišica.

V ostalem brez komentarja. Piše ga dogodek sam in kriči ga glasno dovolj ves sedanj čas.

In evo natančneje priprosto poročilo o tej strašni tragediji:

V ponedeljek zvečer ob pol osmi uri so imeli novomeški radovedneži priliko opazovati žrtev novomeških razmer v strašni obliki, in še pri tem strašnem prizoru zbijati kakor vedno neumestne dovpite. Posurovjenje nekaterih gledalcev presega podivjanost Rimskih amfiteatrov za časa Nerona. Kam je zginil čut samarijanskega usmiljenja do ubogih revežev...

Za reveža nima celo Novo mesto niti toliko prostora, da bi svojo glavo postavil pod skromno streho, da je primoran v obupu storiti svojem življenju tako strašen konec, da je ni primere med kulturnim človeštvom. Sramota za Novomeško občinsko upravo, da tako »plemenito« skrb za mestne reveže, dasi je Novo mesto na ubožnih ustanovah bolj bogato kakor kakor drugo mesto v Sloveniji. Več teh ustanov je zginilo že pred vojno ne vemo kako, ubožni

zaklad se je pa lahkomišeno naložil v vojna posojila, da se je tako pospeševalo prelivanje človeške krvi in pospeševalo pomnoževanje raznih invalidov, 12 tisoč kron je na ta način zgubljenih, na škodo Novomeških revežev.

Seveda ni to za gospode nič hudega, ker se teh lahko iznebe na oni način, kakor je ta, ki ga tu opisujemo: Mestna ubožica Ana Lepič, stara 73 let, samica, ki je še v otročji dobi pridobila razne telesne hibe, hčerka meščana in hišnega posestnika Lepiča, je bila v svoji mladosti tobačnica delavca v Zagrebu, pozneje se je pa preživljala s šivanjem in krpanjem starih oblek in perila in stanovala po tujih hišah. Pred enim mesecem pa je bila sodniško vržena iz stanovanja, ki je privatna last prostove kuharice, pod pretezo, da stanovanje ni več varno in zato potrebno temeljite poprave...

Ko v celem mestu ni mogla več dobiti najmanjše luknje, se je obrnila na župana Rozmana, s povdarkom, če ima moč rekvirirati stanovanja za boljše ljudi, naj tudi njej preskrbi kak prostor. Kaj ji je odgovoril? »Vas ne mara nikdo pod streho!« Toraj tu je upošteval nekaj, kar ne upošteva v najmanjši meri, ko gre za »boljše stranke«.

Ko ji je bila tako njena skromna imovina postavljena na prosto, se je odločila, da se preseli v dve uri oddaljena vas Grčevje k poslednji sorodnici, ker drugih svojcev ni imela. Tam ji ni bilo možno več prestatati, ker dotična sorodnica je od nje pričakovala, da jo bo revica še z denarjem zalagala.

Na usodepolni dan se je nato pripeljala nazaj v Novo mesto s celo svojo imovino, ter skušala preprosto županovega namestnika Vojsko, ki jo je kratkotalo zavrniti z besedami: »Če damo Vam stanovanje, ga moramo dati tudi drugim revežem. Zdaj pa imamo tukaj tudi veliko gospodov«.

Obupala je nad svojo usodo ter sklenila, da si pretrga sama nit življenja. Napisala je svojo poslednjo oporoko, ni vso svojo imovino zapustila slepemu invalidu, ter poleg tega celo obširno pismo na predsednika okrožnega sodišča.

Kakor je sama neki prijateljci zaupala, je opisala v tem pismu stranske obtožbe. Pismo je sama nesla na pošto, in ko ga je položila v tržnico, se je mirno poslovila od svojih znancev s povdarkom, da za vselej. Neznatno podporo dveh dobrotnikov je odklonila, češ, saj ne potrebujem več ničesar. Podala se je nato na grob svoje matere, se vsa po celim telesu polila s petrolejem, ostanek od dveh litrov petroleja izpila. Vžgala je nato vžgalico in svečo. Malovičev 17 letni sin je to opazil, skočil k njej, da ji iztrga vžgalico in svečo iz rok in prepreči grozno tragedijo. Zaman. Ubrnila se ga je. Plamen jo je začel objemati, zavil jo vso v svoje rdeče spirale. Bruhnila je medtem tudi zavžiti petrolej, in tako gorela tudi iz ust, vsa je gorela, živeča goreča baklja, zvižala se v strašni bolečini, ki so trajale nekaj dolgih minut, dokler ni nastopila smrt - rešiteljica.

Truplo je nato gorelo še nad dve celi uri, dokler se je meso odcepilo od kosti, dokler so ostale same gole črne kosti! Grozen je bil pogled na te poslednje ostanke telesa. Ah, revica, revica!

Tukaj se je dopisniku pero usfnilo. Dostavlja samo še sledeče: Radovedni smo, če pride v javnost vsebina onega pisma, ki ga je

prevzel predsednik okrožnega sodišča, še bolj pa smo radovedni, če bodo merodajni faktorji posegli kdaj z železno roko v gnile Novomeške razmere, ali če bo treba še vse drugačnih sil, ki naj posežejo energično vmes, da se prepreči kaj hujšega. Radovedni smo nadalje, če se bo končno sezidalo potrebni zavod za one-mogle sirote. Če se je čutila potreba, zidati posebno hišo za višje uradnike, naj se tudi preskrbi dostojno stanovanje mestnim revežem.

Kajti, zaključuje dopisnik, tudi revež je človek, beraška palica pada lahko nepričakovano v roko tudi največjemu bogatinu, to in še vse mnogo drugega plemenitejšega in pomembnejšega zapomnijo naj vsi ti, ki nimajo srca za reveže.

O političnih in občinskih razmerah v Novem mestu smo že veliko pisali, prinesli smo obilo neizpodbitnega gradiva, zahtevali smo odstranitve Rozmana in njegovih pajdašev, zahtevali smo, da se postopa proti njemu, kakor veleba zakon. Dostaj vemo samo, da je poklicano poverljivo pošlalo občini odlok, da nima povoda intervenirati. Tudi to bomo, če treba, objavili. In ne samo to, še druge reči. Če nečje poklicani činitelj pogledati v te gnile, škandalozne, vnebovpihne razmere, tamo nastopijo drugo, daljšo, toda učinkovitejšo pot. Ni samo Novo mesto in Ljubljana in vse, kar stoji vmes, je tudi Belgrad.

Maščevana bo tudi tovarišica hlapca Jerneja.

Dnevne vesti.

Kako ravnamo hišni posestniki s svojimi najemniki.

Piše se nam: Hišni posestniki znajo prav inenitno izrabljati stanovanjsko bedo v svoje materijalne koristi. Na vse načine se trudijo, da bi spravili kako stranko iz svoje hiše, da bi potem stanovanje po veržni poti dražje oddali. Tu in tam pazijo na to, da bi dobili povod proti strankam sodniško postopati. Kot posebnega ljubitelja delavskih slojev pa se je pokazal v Mostah pri Ljubljani gostilničar in posestnik P. A., ki kaj samovoljno in surovo nastopa napram strankam. Njegovo goslinjo vzdržujejo sicer samo delavski sloji, vendar pa ga to prav nič ne ženira, da bi napram delavcem obzirneje postopal. Delavstvo si bo njega in njegovo goslinjo prav dobro zapomnilo. Sicer pa namerava tudi zvišati najemnino, ki je za ta revna delavska stanovanja že itak visoka. Res, žalostno bi bilo, ako bi hišni posestniki imeli tako besedo nad usodami delavskih rodbin. Tukaj je dolžnost vlade, da energično čuva nad neimovnimi sloji-najemniki, ker teli je gotovo več kot hišni posestnikov in da prepreči vsako samovoljno zvišanje najemnin.

Naznanilo o začetku šolskega leta 1919/20.

Kočevska nemška nižja državna gimnazija se preosnuje v slovensko nižjo realno gimnazijo. V začetku šolskega leta 1919/20. se otvori prvi razred s slovenskim učnim jezikom drugi, tretji, četrti razred ostanejo še z nemškim učnim jezikom, pa se leto za letom opuste.

Šolsko leto se prične 19. septembra z običajno božjo službo.

Vpisovanje učencev v I. razred bo 15., 16. in 17. septembra od 9. do 12. ure. Kdor želi vstopiti v I. razred.

— Mirno lahko piješ, je rekla smehljaje; v čajni ni strupa.

Bilo me je sram. Nisem vedel, kaj naj odgovorim. V enem duhu sem izpraznil vso skodelico, da bi ji dal zadoščenje.

Uspavajoči bezgovi čaj, ki mi je s svojim vonjem budil spomine na moj rodni kraj, kjer smatra ljudstvo ta skrivnostni grm za svetega, me je napravil tako sentimentalnega, da sem izpovedal svojo težko vest.

— Natanko me poslušaj. Ker bom kmalu umrl. Priznam ti, da sem vedno živel kot zakrknjen sebičnej. Za svoje pisateljsko ime sem uničil tvojo gledališko kariero... Zdaj ti hočem vse priznati; odpusti mi...

Ko me je hotela tolažiti, sem jo prekinil in nadaljeval:

— Po tvoji želji sva se poročila na temelju dotalega sistema. Vzlic temu sem napravil tvojo doto, da bi bil poročevca, ki sem jih lahko miselno prevzel. Kar pa me najbolj muči, je, da bi ti, ako umrlem, ne mogla uživati dohodkov iz mojih del. Poklič tvojega naglo notarja, da ti zapustim svoje navidezno ali resnično premoženje... Nazadnje pa mi obljubi, da se vrneš k svoji umetnosti, ki si jo zame zapustila.

Ničesar ni hotela slišati o tem. Skušala je zaokreniti stvar na smešno plat. Svetovala mi je, naj se malce odpočijem in mi je zagotavljala, da se bo vse uredilo. O, saj smrt še ni tako blizu.

Ko sem bil pri kraju s svojimi močmi, sem jo prijel za roko. Prosil sem jo, naj sedi poleg mene, dokler bom spal. In proseč jo še enkrat, naj mi odpusti vse, kar sem ji storil zlega, sem vzel njeno roko trdno v svojo: blaga utrujenost je legla preko mojih trepalnic. Čutil sem, da se raztapljam ko led pod izžarjevanjem nenehno velikih oči, ki so izražale neskončno nežnost. Kot mrzel pečat se je doteknil njen poljub mojega razpaljenega čela in mahoma sem se pogreznil v globine neizrazne blaženosti.

Ko sem se prebudil iz te omotičnosti, je bil jasen dan. Sonce je zapalilo veliko sliko devete dežele. Po jutranjem sumu, ki je prihajalo od zdolaj, je moralo biti nekako pet ura. Prespal sem celo noč, ne da bi se prebudil ali kolikokrat sanjal.

Na nočni omarici je še stala skodelica s čajem in stoji moje žene se je še nahajal na svojem mestu. Pač pa sem bil pogrjen z njenim plaščem, ki je bil podložen z lisicijem kožuhom in čigar nežna in mehka dlaka me je ščegetala po vratu.

Zadelo se mi je, kot da teh zadnjih deset let sploh nisem nikoli spal, tako spočito in svežo sem čutil svojo pretrujeno glavo. Moje misli, ki so se drvele poprej brez reda in cilja, so se zbrale zdaj, kot urejene, opredeljene, silne čete, pripravljene kljubovati tem napadom bolne slabe vesti, simptomom telesne oslabelosti pri vseh propadajočih ljudeh.

Kar mi je takoj prišlo na um, ste bili obe temni točki mojega življenja, ki sem jih včeraj, pod pretezo zadnje izpovedi, odkril svoji ljubljeni ženi: te obe temni točki, ki ste me mučili toliko let, vse do poslednje ure.

Vsled tega sem hotel brez oklevanja obe priznati, ki sem jih doslej smatral kar taven-dan za pravilni, še enkrat natanko pretehtati; zakaj, lotila se me je neka nedoločna slutnja, da se nemara ne izkažeta za pravilni.

— Poglejmo tedaj, sem si dejal, kaj sem pravzaprav zagrešil, da se moram smatrati za bojazljivega sebičnej, ki je žrtvoval svoji lastni častihlepnosti umetniško kariero svoje žene. Poglejmo, kako se je stvar zvršila v resnici.

Ob času, ko so naju oklicali, je dobivala samo še uloge drugega reda. Njeno stališče kot umetnica je bilo sila skromno, potem ko se je njen drugi nastop vsled pomanjkanja talenta, igranja in samorodnosti ponesrečil. Nedostajalo ji je vsega, kar je potrebno za gledališče. Na dan najine poroke so ji dali še eno ulogo: bila je to uloga dame iz družbe v takšnem povprečnem komadu; imela je povedati samo dve besedi.

Koliko solza, koliko zoprnosti je — po njenih besedah — povzročil ta zakon! Ta zakon je vzel ves čar igralki, ki je bila tako očarujoča še kot baronica, katera se je iz čiste ljubezni do umetnosti dala ločiti.

Gotovo, bil sem kriv tega propada, ki je nazadnje vodil do tega, da je bil njen zopetni angažma osorno odklonjen, potem ko je dve leti prejkotala radi vedno manjših in manjših ulog.

Baš v trenutku, ko je šel njen angažma h koncu, sem dosegel jaz kot romanopisec uspeh, nesporen uspeh. Že prej sem si podjarmil gledališče z manjšimi stvarmi, ki niso bile bogve-kako pomembne. Moja prva skrb je zdaj bila, da napišem delo, ki bi ga bilo moč gledati; eno takšnih opretnih iger, ki ugajajo; s posebno namero, da pomorem svoji najdražji do začlenjenega zopetnega angažmaja. Zopetno mi je bilo, ko sem se pripravljal k delu. Že dolgo sem sanjal o prepotrebni novosti v dramski umetnosti. Ko sem pisal tisto svojo dramo, sem žrtvoval svoje literarno prepričanje. Moral sem vsiliti svojo ljubljeno ženo upornemu občinstvu, vreči jim jo na glavo z vsemi sredstvi umetnosti in jim jo s silo napraviti simpatično. Nič ni pomagalo.

Igra je propadla. Igralka se je ponesrečila ob občinstvu, ki se je ogorčalo nad ločeno in zopet poročeno ženo; in ravnatelj se je podvil, da odpove pogodbo, od katere ni imel nič haska.

— Je li torej moja krivda? sem se vprašal, stezajoč se po svoji postelji in sem bil po tem prvem preudarku zelo zadovoljen s samim seboj. Kako je pač lepo, ako ima človek čisto vesti...

(Dale prihi)

se mora zgledati v spremstvu starišev ali njih namestnikov pri ravnanju. Predložiti naj morajo listin, ki jih obiskovalno izpravevali ljudske šole; v tem morajo biti ugodni redi iz veronika, slovenščine ter računstva. Učenci naj so dopolnili deset let, ali naj to starost dosežejo vsaj do konca leta 1919. Vplačati je 7 K 70 vin.; ako učenec ne napravi vsprejemnega izpita, se mu ta denar vrne. Vsprejemni izpiti se prično v četrtek 18. septembra ob 9. uri.

Vpis učencev pa se lahko izvrši le-tos izjemoma tudi pisnim putem; do 17. septembra naj vpošljejo stariši omenjene listine, denar pa bodo vplačali, ko pridejo 18. septembra k vsprejemnemu izpitu.

Vpisovanje učencev v II., III. in IV. razred bo 17. septembra ob 9. do 12. ure. Ti učenci naj prinesejo seboj zadnje letno izpravevalno ter vplačajo 3 K 50 vin.

Gimnazijko ravnateljstvo.

Drobno.

— Požar v Mostah pri Ljubljani. Sinoči ob pol dvanajstih se je na neznan način vžgal star hlev posestnika gostilne pri Trčku (pod lipo) v Mostah. Po velikem trudu so rešili tudi živino. Da se niso vžgala še soseda blizu stoječa gospodarska poslopja, napolnjena s senom, se je zahvaliti vrli požarni bramb. Kajti če bi se ta vžgala, bi bilo tudi več hiš v bližini pogorelo.

— Smrtna nesreča. V noči od 4. na 5. t. m. se je v Rudniškem rovu smrtno ponesrečil rudar Miha Dergan. To je v teku enega meseca že druga smrtna nezgoda. Nesrečen je bil član unije rudarjev in politične organizacije. Lahka mu zemlja!

— Klub slovenskih kolezarjev »Ilirija«, priredil v nedeljo 10. t. m. skupen izlet v Domžale. Odhod iz Ljubljane od klubovega lokala v restavraciji pri »Novem svetu« ob 2. popoldne, cilj v Domžalah v gostilni pri Štokarju.

— »Naš Glas«, glasilo Centralnog Saveza javnih nastavlencev v državi SHS, je pričel izhajati s 1. avgustom. Izhaja 1. in 15. v mesecu. Pisan je v slovenskem in srbsko-slovenskem jeziku. Tiska se v »Učiteljski tiskarni« v Ljubljani za vso državo.

— Politiška ekspozitura Glavnih kolodvorov se je preselila v Kolodvorsko ulico št. 39. (predilnica).

— Ciganska nadloga. Policija je aretvala cigansko tolpo Jure Hudorovič, Franc Hudorovič in Valentin Novakovič, ki sta imela 6 konj in sta jih pasla po travnikih ter s tem povzročila škodo. Ti cigani so tudi osumljeni, da so ukradli v Kosezah dva zlata prstana.

— Zakaj se aretiraj pasante. Aretovan je bil Alojzij Goli, ker je bil na Dolenjski cesti vojaka, ki so korakali mimo izvalno oponašali!!!

— Hotelska prenočišča. Ker so se dogodili slučaj, da so ostale od različnih poveljstev in oddelkov potom telegrafa, telefona in ordonance, pri Komandi mesta naročene hotelske sobe nezasedene, se daje vsem prizadetim na znanje, da se bodo izdajale nakaznice za hotelsko prenočišče samo na osebno intervencijo.

— Za invalide koroške-štajerske fronte je poslal gospod šolski voditelj Ciril Vohič iz sv. Barbare v Hlozolah 100 kron.

— Promocija. Na vseučilišču na Dunaju je bil 2. t. m. promoviran doktorjem prava deželovladni tajnik, bivši zadržni inštruktor trgovskega ministrstva, Henrik Steška. Odličnemu strokovnjaku iskreno častitamo!

Plujске novice.

»Impozanten« shod J. D. S. V petek 1. t. m. je sklical tukajšnja kr. org. J. D. S. občni zbor in vabila, naj pridejo vsi. Res so se tudi vsi odzvali in sicer jih je bilo celih 13, ki so se grupirali sledeče: 5 doktorjev, 2 profesorja, 1 gostilničar, 1 mizarjski mojster, 2 trgovca in 2 od neznane obrti. Poročal je bodoči župan mesta Ptuj gosp. Tone o organizaciji in taktiki, ter resno svaril, naj ne vzamejo v organizacijo nobenega — socialno-demokrata! Druge nesreče ni bilo.

O naših organizacijah. V soboto 2. t. m. se je ustanovila »Podružnica živilskih delavcev«. V odbor so izvoljeni: sodr. Lezej kot predsednik, sodr. Veselj kot blagajnik, sodr. Pignar in Zorec kot odbornika.

Po shodu se je podala deputacija pod vodstvom sodr. Rožeta do vseh pekovskih mojstrov. Doseglo se je popolen nedeljski počitek od 3. t. m. dalje.

Sodrug pekovski delavci in mlinarji! Na delo za organizacijo!

Agitirajte za naše časopisje!

Debs pred sodiščem.

(Konec.)

Kadar pomislim na to mladino — na deklice v tekstilnih tovarnah na vzhodu, v bombažnih tovarnah na jugu — kadar pomislim, da dela ta deca v nezdramem ozračju, da se nahaja pri delu, mesto v šoli ali pri igranju, pridem do zaključka, da postanejo izrabljene, onemogle, ko zrastejo, ko dosežejo čas moztivte, če sploh dosežejo ta leta. Njihovi živci so uničeni, cel organizem zastrupljen, a življenje zrušeno v temelju. Postale so hrana industriji. Njihovo življenje je prekovano v zlato. Ako se vseeno omože, so njihovi otroci slabotni in zaostali. Glejte, zato je toliko nesreč in neuspehov v današnjem času.

Onih pet odstotkov ljudi, o katerih sem govoril v začetku, vlada našo deželo. Oni so lastniki vseh potrebnih predmetov. Oni ne nosijo krone, nimajo žezla in ne sede na prestolu, pa so vseeno naši ekonomski gospodarji, naši politični gospodarji.

Zahtevam, kakor vsi socialisti, da mora ta narod sam posedovati in pregledavati vsa proizvodna sredstva. Zahtevam kakor vsi ostali socialisti, da morajo biti predmeti, katere skupno potrebujemo in vporablamo skupna last, da proizvodnja — temelj življenja — ne sme biti privatna last nekaterih posameznikov, da se samo za nje vsjarva bogastvo, temveč je potrebno, da bo skupna last vseh, da se ga skupno upravlja v interesu vseh.

John D. Rockefeller ima letno dohodkov 60.000.000 dolarjev, 5.000.000 dolarjev mesečno ali 200.000 dolarjev dnevno. On sam ni ustvaril niti en vinar tega bogastva. Ne napadam osebno gospoda Rockefellera. Niti malo ga ne sovražim. Kadar bi se nahajal v nesreči in če bi mu mogel kaj pomagati, bi mu pomagal kakor tudi vsakemu drugemu človeškemu bitju. Ničesar nimam osebno proti Rockefellerju ali kakemu drugemu kapitalistu. Sem samo nasprotnik družabnega reda, ki omogoča enemu človeku, da breskakega dela s svoje strani si gremadi milijone dolarjev, medtem ko milijoni možev in žen, ki težko delajo vse svoje življenje, morejo komaj živeti.

Tako stanje se ne more ohraniti dolgo časa. Če sem stavljal svoj protest proti njemu. Priznam, da je moj protest slab, a na vso srečo nisem osamljen. Je na tisoče in tisoče drugih, ki so kakor jaz prišli do spoznanja, da je treba celo družbo postaviti na temelj skupnosti, če hočemo uživati dobroto civiliziranega življenja. V ta namen smo ustanovili veliko ekonomsko in politično gibanje, ki se širi po vsej zemeljski obli.

Danes je približno okoli 60.000.000, če ne več socialistov, zvestih in udanih pristašev te stvari, ki ne napravljajo razlike v nacionalnem, rasnem, verskem in spolnem pogledu. Oni širijo propagando o novem družabnem redu. Čakajo, pazno bdi-jo in delajo podnevi in ponoči. Se zmirom so v manjšini. So pripravljene čakati in voditi račun o času. Oni čutijo, ne vedo, da vzlic vsaki opoziciji in vseh preganjanj, vseeno pride čas, ko se bo razširil evangelij svobode med vsemi narodi, kadar postane manjšina zmagovalna večina, ki bo osvojila oblast in izvršila največjo premembo v zgodovini.

Kadar pride čas, bomo dobili družabno skupnost, v kateri bodo složno živeli vsi narodi sveta.

Včeraj je izšel v nekem mestnem listu uvodnik, v katerem se izraža veselje nad mojo obsodbo. Ni maione zamerim piscu tega članka. To moram popolnoma razumeti. V tem listu je izšel tudi drug uvodnik, kjer se ozira na nek zločin, na katerega hočem obrniti pozornost tega sodišča. (Čita.)

»Senator Zedinjenih Držav pre-je leta 1906 plačal 7500 dolarjev ali 45.000 dolarjev v šestih letih svojega službovanja. Pravijo, da je nek senatorski kandidat iz sosedne države izdal preko svojega odbora 150.000 dolarjev, samo da bi bil imenovan za senatorja. Za oglas je izdal 35.000 dolarjev, za tiskovine 30.000 dolarjev, za potne stroške 10.000 dolarjev, a ostalo je potrošil v svrhe, ki so dobro poznani političnim voditeljem.

Obstoja misljenje, da so javne službe enako odprte bogatim, kakor tudi revnim. Medtem, človek si lahko misli, kako izgleda uspeh, ki ga doseže en reven kandidat proti dotičnemu človeku, ki je izdal trikrat več, nego bi znašala njegova šestletna plača kot senatorja, a to samo, da bi bil za takega imenovan. Ako bi ta položaj prevladoval v vseh državah, bi bil senat knalu ono, kar je nekda bil, namreč — klub bogatašev.

Zadnja leta se je hotelo vsaj do- nekod omejiti potom zakona volilne stroške, a do sedaj se gotovo ni še ničesar storilo v tem pogledu. V resnici se je doseglo mnogo z ozirom na nekatere stvari, a pripadniki te reforme še niso odstranili denar iz politike.

Ne bodo ga odstranili iz politike, ne morejo ga odstraniti iz politike, dokler obstoja ta sistem.

Naj mi sodišče dovoli, da se tem potom zahvalim svojim odvetnikom. Branili so me ne samo z izvanredno pravno spretnostjo ampak tudi z osebno ljubeznijo in udanostjo, ki je na meni storila močan utis in ki jo ne bom nikdar pozabil.

Ne zahtevam od sodišča nobene milosti. Uverjen sem, da mora na koncu konca pravica itak zmagati. Nikdar nisem razumel jasnejše nego ravno sedaj veliki boj med grozovitimi silami in budočimi se milijoni svobode.

Vidim zoro boljšega dne za človeštvo. Narodi se budo. Ne bo prete- klo mnogo časa, ko bodo dobili on, kar jim spada.

Kadar se mornar, ki plove preko tropskega morja, hoče prepričati, ali mu bo prišla pomoč, da ga zamenja v njegovem umornem bdenju, upira oči proti južnemu križu, ki se blešči nad viharim oceanom. Ko se bliža polnoč, se prične južni križ nagibati in svetovi menjajo svoja mesta; z zvezdami, kazalci na uri vse- mira kaže nebo, kako hiti čas; a čeravno ne bije zvon, da naznanj ve- selo vest, ko mornar to vidi, ve, da je polnoč prešla, da bo kmalu za- menjen in da se bo nato odpočil.

Ljudje naj se veselo, ker se križ nagiba, polnoč odhaja in veselje pri- haja z nastopom jutra.

»Bogu je zvest oni, ki je zvest človeku;

O povsod, kjer se stori krivica najnižim in najslabim, pod solncem, ki vse motri, ta krivica se stori tudi nam. Sužnji najnižji so tisti, ki ljubijo pravico za sebe, a ne za ves človeški rod.

Iz stranke.

Načelstvo krajevne organizacije J. S. D. S. v Trbovljah javlja, da se vsled nastalih zaprek določena kon-ferenca 10. avgusta preloži na 17. avgusta t. l. Vrš se v »Delavskem domu« ob 9. uri popoldne. Dnevni red: 1. Poročilo o stanju politične or- ganizacije, blaginjsko in tajniško poročilo. 2. Slučajni predlogi. 3. Volitve delegacije za strankin zbor. Obenem se prošjo vsi zaupniki, ki še niso obračunali za julij, da nemudoma storijo, da se jim olajša delo in pota. Od sedaj naprej bodo poslovne ure za blaginjske: Vsako nedeljo po- polodne od 9. do 12. ure, vsako srede popoldne od 4. do 6. ure, in vsako soboto popoldne od 4. do 6. ure. Na novo pristopivši člani ali plačniki, naj vsak pri svojem krajevnem za- upniku plačujejo mesečnine.

Shoda v Ribčah in Kresnicah se preloži na nedoločen čas.

Strokovno gibanje.

STAVKUJOČIM KOVINARIJEM.

Stavkujočim kovinarjem se bodo podpre po nastopnem sporedu iz- plačevale:

Za tovarna Žabkar od 8. do 10. ure jutraj.
Za tovarno S a m a s s a od 10. do 12. ure popoldne.
Za tovarno T o n l e s od pol 2. do 5. ure popoldne.
Za uradnike in uradnice od 5. do 6. ure popoldne v soboto dne 9. t. m. v tajništvo Osrednjega društva ko- vinarjev in sorodnih strok, Selen- burgova ulica 6. Tajništvo.

Shod krojaških pomočnikov se vrši v petek, dne 8. t. m. v restav- raciji pri »Zlatorogu«. Dolžnost vseh le, da smo polnoštevilni. — Odbor.

Paul. V nedeljo, 10. t. m. se vrše sledeči shodi:

Stavbniški delavci (zidarji, ope- karji itd.) ob 9. uri popoldne.

Usnarji, pekovski delavci in lesni delavci ob 10. uri popoldne.

Poročevalca sodruga Rožič in K o m a v l i. — Prostor: gostilna pri »Belem križu«.

Vestnik »Svobode«.

Podružnica »Svobode« na Jesen- cih sklicuje v nedeljo, dne 10. t. m. ob 10. uri popoldne v bivši nemški šoli občni zbor. Sodrug in sodrug- nje iz Jesenic! Udeležite se tega ob- čnega zbora polnoštevilno! Dokaži- te, da imate voljo do izobraževalne- ga dela, ki nam je tako neobhodno potrebno. Izpopolniti moramo naše bojevnike potom izobrazbe. Nikdo ne sme biti med nami, ki ne bi ve-

del, kaj je naloga vsakega delavca. Čakajo, ako bo vsak posameznik izvojevali si bomo vse boje, ki nas prepojen s socialističnim duhom.

Celjska podružnica »Svobode« je priredila v soboto, 2. avgusta v vseh prostorih hotela »Union« veliko ve- selico, katere je v vseh oziirih krasno uspela. Večer se je otvoril ob zvokih godbe. Goste je pozdravil predse- dnik »Svobode« sodrug J. Marn. Po pozdravnem govoru so zapeli pevci pevškega društva »Napreje«, nato pa se je pričela enodejanka »Oluh mora biti«, katere pa vsled neurja in šu- ma vedno prihajajočega občinstva ni prišla do iste veljave, kakor bi bila morala priti. Svetovali bi v prihod- nje pri takih večerih igre opuščati. Po predstavi je deklamirala sodru- žica Anica Marnova, nakar je bil spo- red še po eni pevski točki izčrpan. Sledil je srečolov in prosta zabava. Ob sladkih zvokih valčka se je takoj nato zavrtelo okrog 100 parov v mali dvorani. Bil je res krasen večer, ki je prireditelje in občinstvo zadovoljil v najvišji meri. Podružnica ima od tega večera tudi lep gmoten uspeh, kateri nam bo služil v svrhu nabave »Svobodine« knjižnice, katere se v kratkem otvori. Vsem, ki so do krasno uspela večera v tem ali onem oziru pripomogli, bodi tukaj iz- rečena najsrčnejša zahvala, naši so- cialistični mladini pa v spodbudo, da hodi po svoji poti krepko naprej, ker za lep razvoj »Svobode« so v Celju dani vsi pogoji. — Č —

Misli.

Živela sta eden zraven drugega — proletarec krvavih žuljev in pro- letarec zaslužnjih misli. Nista se poznala; sovražila sta se in zaniče- vala. Vez, ki ju je drgnila in ki bi ju spajala, trpljenje, je bila v sredi pr- turgana. Zato tudi nista slišala med- sebojnih vzdihov.

Med njima je ležal prepad poln neznanja in zaničevanja. Napolnil ga je črn, strupen potoček, ki je cur- ljat tam izpod one zlate gore, na ka- teri je sedel debel gospod. Smehljat se je proletarec in je mežikal zdati temu, zdaj onemu. Vsako pogico je opazil, ki se je pojavila v njiju živ- ljenju in ljubeznjivo jo je zaupal na- sprotnikom.

Tam v oni beznici so nekoga zaklali, tudi on je bil zraven, je me- žikal.

Si ga li videl? V kavarni sedi, pa časopise bere. To je življenje, kaj? Drugače kakor vzdigovati tež- ko kladivo.

Danes je kolovratil domov. Malo se ga je napil. Eh! plača je bila ... Ubozi otroci!

V šolo? Nikar! Da bodo po- stopačji? Denar naj gredo rajši slu- žit ...

Otiral si je prvi pot z razorane- ga čela, drugi pa je sedel sključen nad številkami in pokajševal. —

Prišla je vojna — grozna, morda vojna.

Brata sta. Domovina je v ne- varnosti ... Složno se morata bo- riti ... Misli na ženo in otroke ...

Zvižgale so krogle, tulile granate in trgale ude. Ko sta drvila proti so- vražnim okopom, sta se pogledala. Prvič je drug drugemu v obraz opa- zil sorodne poteze trpljenja. Oklenili sta se desnici in takrat sta začutila, da sta brata.

Domovina je v nevarnosti!

Domovina?

Kdo je domovina, za katero se bijeva?

Začelo se jima je svitati.

Midva sva domovina.

Ako sva midva domovina, zakaj sva se pa začela boriti?

Ali je najh kdo napadel?

Ni bilo boljše družini, ko sva jo hranila s svojim delom?

Bo že skrbela domovina za- njo?

Sva bila li prevarana?

Zazdelo se jima je, da sta zastli- šala iz daljave porogljiv smeti vese- lega debelina.

Takrat je moralo biti, ko se jima je stegnila naproti okajena, razpo- kana roka iz sovražnih jarkov. V di- mu sta opazila temen obraz. Neza- upno sta motrila roko in tuja. Ko se je dim razgal, sta začudeno po- gledala v obraz sovražnika — bil je človek. Tudi na njem sta našla po- teze trpljenja in roka, katero jima je molil, je bila žuljava in raskava. V oči sta pogledala bratu — globoko v oči. V njih sta zasledila debelina, ki je plašno opazoval spoznanje. Nje- gov obraz se je pačil v dobrohotnem smehu in je počasi ginil. Ko ga ni bilo več, so se jima zaiskrile oči in bratje so se objeli in poljubili. Bil je svet poljub — poljub miru in sprave. —

Ste slišali, koliko so jih obe- stili boljševiki?

— Da, mnogo so jih obesili.
— Ropajo!
— Lačni so.
— Divjajo kakor zveri.
— Tudi vi ste nekoč divjali. Ali ste že pozabili?
— Nedolžna kri teče.

Jeli bila ona grešna, ki ste jo vi prelivali? Kri rodi kri. Niste tega vedeli, ko je tekla? Sejali ste sovra- štvo in žeti hočete ljubezen? Sejali ste razdor in hočete bratoljubja? Ali niste še spregledali?

Očistite dobro seme, ki ga sejete in ne sejate hluke, da ne bomo jedli grenak kruh.

Ado Gbg.

Ni jim všeč.

Objavili smo članek o duhovni- škem pokretu v novih državah, zlasti na Češkem. Madžarskem in pri nas. Opisali smo ta najnovejši pojav v cerkvenem življenju, ker se nam je zdelo potrebno poinformirati tudi naše čitatelje o gibanju, o katerem govore že vsi listi, zlasti pa revije, v prvi vrsti klerikalne revije, in s ka- terim imajo v rimskem vatikanu že toliko neljubega opravka. Če smo to- rej posvečili nekaj pozornosti tudi temu vprašanju, ki ni ravno tako brezpomembno, kakor se po sili zdí »Slovenec«, smo storili le svojo žur- nalistično dolžnost. »Slovenec« ni seveda tega mnenja. Njemu bi bilo zaenkrat zelo ljubo, da bi se o tem vsekakor vajuem in faktuinem gi- banju dokler mogoče molčalo. Ve- mo zekaj. In to mu niti ne zamerimo, Neokusnosti se prej zamerijo. Fraza o »nacionalnih internacionalcih« je silno revna in prav v nobeni logični zvezi. Ali ima »Slovenec« le toliko povedati o gibanju, ki se bujno raz- vija ne samo na Češkem ali v Dal- maciji, marveč tudi v deželah, ki so Ljubljani zelo blizu? Vemo, da je tu- di mnogo slovenskih duhovnikov, ki se za to vprašanje močno zanimajo in ki ga spremljajo z nemalimi sin- patijami. Prav zato se morda drži »Slovenec« pri stvari tako močno na periferiji. Bode so take polemične metode spricho gibanja, ki mora ho- češ nočes katoliško cerkev in kleri- kalno stranko še vse bolj nego nas živo zanimati.

Iz Slovenije.

Stanovanjska beda v Trzinu.

Stanovanja, v katerih je prisiljen prebivati ubogi proletarec, so v naj- večjem nasprotju s sanitarnimi predpisi. Majhne, po večini zelo vla- žne luknje so vzrok tako hudemu razširjanju krute tuberkuloze. Prole- tarska deca je že v zibelki izpostav- ljena vsem različnim, z hudimi po- sledicami združenim boleznim. Ubo- go ljudstvo si pa pri najboljši volji ne more pomagati iz neznoznega položaja. Delavska stanovanja ob- stoje po večini iz tovarniških hiš, v katerih ima delavec samo toliko ča- sa stanovanje, dokler dela pri doti- čnem. Naši meščanski prijatelji so v tem oziru tako velikodušni napram nižjemu sloju, da se ga branijo z vse- mi štirimi vrti v stanovanja svojih palač. Splošno se toži o velikanskem pomanjkanju stanovanj. Da se pa gre na roko stanovanja potrebnim, im- amo zelo dičen stanovanjski odsek, kateremu načeljuje gosp. podžupan Deu, posestnik več hiš. V Trzinu ima lepo, veliko dvonadstropno, toda po- polnoma prazno hišo, kljub temu, da je popolnoma sam. Ali je potem čuda, da se brani vsa plemenita intelligen- ca imeti nastanjenje nižje sloje v svo- jih hišah? Našteli bi lahko več go- spodov Peharcev, Polakov, Jagodi- čev, Majlijev itd., ki se šopirijo po množestvih, lepo prostornih so- bah, med tem ko se mora uboga de- lavska masa zadovoljiti z skrajno nezdramimi, zaduhlimi, vlažnimi lu- knjami! Dostikrat so prisiljeni, nena- doma na cesto vrženi, da se stiskate po dve družini v majhnem, za par oseb pripravljenem stanovanju. Ka- kor se sliši, dobimo s prihodnjim šol- skim letom meščansko šolo, ki bo nastanjena v bivši nemški šoli. Sa- moPOSEBI umevno se potrebujejo tu- di stanovanja za prepotrebno učiteljs- ko osebje. Kako žalostno je gledati v to poklicane faktorije, ko letajo od hiše do hiše prosjači potrebni sta- novanj. Čemu to? Imamo vendar to- liko lepih stanovanj, katere je treba samo nakazati! Naloga in sveta dol- žnost stanovanjskega odseka je, da takoj vse potrebno ukrene! Dobro vemo, da je zamera huda reč, po- sebnost je človek pri tem sam pri- zadel. Radi tega je gospod Deu tako nestranski! Potem naj si pa kdo predrzne trditi, da gospod Deu ne vrši svojih poslov! Prosimo vladu, da z daljnogledom pogleda v naš preljubezniv Trzin, sicer nam naša pisana, z nemčurji pomešana fraka- rija še strehe ne bo privoščila!

Bistrica pri Rožu.

Leta 1913. sem po naročilu kovinarske centrale dobil naročilo, da poizvem za mezdne razmere v plavžih, žičarnah in drugih, v kovinarsko stroko spadajočih podjetjih. Ko sva takrat s sodrugom Rozakom, urednikom »Oestr. Metallarbeiterja«, prišla med drugim tudi v Bistrico, je bil tam samo eden organiziran, in sicer nek šestdesetletni mašinist. Vsi drugi delavci so se naju izogibali, ter imeli strah občevariti s socijalisti. Informacije, ki sva jih potrebovala, nama je podal 60-letni strojnik. Bil je to upogojen možakar, vendar pa je zavednega, čilega in čistega duha. Pokazal nama je člansko knjižico z nekakim ponosom in namignil, češ, 15 let sem že v strokovni organizaciji!

Zdaj pa se je stvar v teku let temeljito izpremenila. Izmed vseh 238 zaposlenih delavcev je organiziranih 237. Razmerje se je tedaj obrnilo napram 1. 1913. ravno narobe. Takrat smo imeli samo enega organiziranega, sedaj pa enega med vsemi delavci, ki noče ali ne more razumeti, da je strokovna organizacija njegova zaščitnica.

Dne 5. avgusta t. l. so se vršila pogajanja med ravnateljem g. Hoffmannom in zastopniki kovinarske organizacije ss. Ign. Mihevcem in M. Marčičem ter delavskimi zaupniki. Doseglo se je nastopno poboljšanje:

Vsem delavcem, ne glede na kategorije in starost, se izboljša plača za 50%. Vsak delavec dobi za ženo 2 K in za vsakega nepreskrbljenega otroka po 1 K. Vsak delavec dobi enkratni nabavni prispevek v znesku 125 K, kakor tudi za ženo 125 K; za vsakega nepreskrbljenega otroka pa 50 K. Vsak delavec, ki nima stanovanja v posloju podjetja, dobi polovico difference za stanarino povrnjeno. Nadalje dobi vsak mesečno 200 kg premoga za režijske stroške. Dovož preskrbi tovarna. Isto velja tudi za drva. Pogodba je stopila v veljavo z dne 1. julija 1919.

Vsi delavci dobe po znižani ceni živila iz tovarniškega konzuma na Jesenicah.

Delavci, ki niso zaposleni pri svojem delu vsled pomankanja premoga in drugega materiala, in morajo biti zunaj pri pomožnem delu, dobijo 95% svoje plače, medtem ko so dosedaj imeli samo 80%. Seveda dobe tudi vse gori označene doklade.

Poljane.

Tudi pri nas imamo nekaj gospodov, ki so se izza prevrata izpremenili kar čez noč, enega celo, ki si je tudi ime izpremenil. Občinske razmere pa pri nas še vedno niso take, kot bi morale biti. Mesto prejšnjega župana veletrogovca smo dobili drugega trgovca na to mesto. Čudno, da nam niso postavili kar našega župnika na to mesto. Res zadnji čas je, da se razpišejo ne le pri nas, nego tudi po vseh občinah sploh občinske volitve, ker ljudstvo je prav povsod že nezadovoljno s tem gospodstvom, ki vlada še po občinah izza časa Avstro-Ogrske.

Imamo pri nas tudi nekega gospoda, ki mu je osemurni delavnik hudo nevšeč. Pri izkladanju njegove koruze na kolodvoru v Poljanah dela več delavcev. Seveda jih za 12-urno delo tudi prav »usmiljeno« plača. To naj bo za danes dovolj, da se tudi o naših gospodujočih gospodih kaj sliši. Pri volitvah bo vsekakor njihovem gospodstvu že odklenalo.

Makolje.

Pri nas je ustanovljena faškovana fantiška in dekliska zveza. Vodi jo eden izmed tukajšnjih duhovnikov. Tej »zvezi« je vedno na pristo dano, da sklicuje svoje shode. Mi pa bi se tudi radi kaj naučili. Ali nam seveda se shodi prepovedujejo! — Sploh je ta klerikalna fantiška in dekliska »zveza« kaj čudna. Baje so se pobirali tudi nekaki podpis — pa menda vendar ne zato, da bi kdo postal kak državni poslanec? Tudi sicer shodi te lepe »zveze« ob nedeljah tako dolgo trajajo, da so se že ljudje začeli zgražati nad tem. No, pa saj vemo, »fantovska in dekliska

zveza« pod pokroviteljstvom kaplana mladim ljudem, ki so v njej, gotovo ugaja in klerikalna agitacija na ta način tudi nima pretežkih orehov..

Zalog.

Vsem nam je znano, koliko je prišlo tržaških železničarjev iz zasedenega ozemlja. Ker niso dobili stanovanj, so se njih družine morale zadovoljiti s stanovanji v vagonih. Počlajoma so si našli kako bomo stanovanje, kakor je bila pač komu sreča mila. Tako je imel nek železničar to smolo, da je moral ostati še vedno v vagonu. V železniški kuhinji sta bila dva kompletna stanovanja; vprašal je zanje, pa jih ni dobil. Dobil pa jih je nek g. nadrevident, in sicer kar vseh šest prostorov. Treba je bilo za popravo zidarja in mizarja, in stvar je bila rešena. Ali je tako prav, da se mora oni revež še vedno mučiti v vagonu? Sicer pa moramo še nekaj povedati. Na zadnji »Zvezarski« veselici je bilo za razne veselice naprave vsega na razpolago: desk, žeblice, kolov, svetilk, petroleja, železniška kuhinja, in vse osobe, kar ga je pri prometu, mizarji, prožni delavci itd. Gotovo je bila železniška uprava s tem nemalo oškodovana. Za »Zvezarje« je vse tu in obratno nadzorništvo je baje to dovolilo. Seveda tistega pa ne, da bi se bil za onega reveža v vozu kdo pobrigal. Na dan stavke sta imela veliko besedo F. in N. Nikdo ni smel stavkati. Vsak pa, ki bi šel na veselico, bi bil prost. Tudi vladina prepoved alkohola za »Zvezarje« ni imela pomena.

Pragersko.

Pri tukajšnji aprovizaciji južne železnice vladajo kaj čudne razmere. Pri razdelitvi ostale moke se nikakor ni oziralo na to, kdo da bi bil moki bolj potreben. Tukajšnji uslužbenci, večinoma posestniki, so dobili na 1. t. m. ostale bele moke po 50 kg, 25 kg, itd. Revne družine z 10 osebami pa samo 5 kg. Kje je tu red? Kaj dela odbor? Ali še ne ve, koliko je članov in kateri so bolj potrebni? Zakaj se je oziralo ravno na posestnike, medtem ko so drugi soslужbenci pri tem prikrajšani? Treba bo odločno nastopiti, da se ta nered in nesnaga pomete.

Tukaj imamo sedaj mesto prejšnje nemške slovensko šolo. Dobili smo tudi slovenskega učitelja. Opozorimo tega gospoda, da ima pravico otroke kaznovati vse drugače kot pa s šolskim ravnilom tako, da pridejo otroci z otečenimi glavami domov. Gospod učitelj! Dober in pošten pouk, in pravičen strah otrokom! — Za enkrat zadosti!

Nemško-avstrijski protipredlogi.

(Konec.)

Noča predlaga, da naj reparacijska komisija razdeli dolg na vse dele stare države po pravični meri in tudi vojna posojila razdeli, kakor se nahajajo v posameznih nasledstvenih državah. — Nosa povdarja dalje, da se nalaga nemško-avstrijski republiki v členu 202. neznošno breme na 150 milijard bankovcev, in da je posebno nemogoča določba točke 11. po kateri pripadajo vsi bankovci, ki se nahajajo izven ozemlja Avstro-Ogrske, v breme Avstrije in Ogrske. Nemška Avstrija ne more prevzeti bankovcev, ki so bili poslani v inozemstvo iz kake nove države, da se zamenjajo za inozemski denar in blago. Tudi je nemogoče ugotoviti, kateri bankovci so 15. junija bili v inozemstvu. Dalje je nemogoče, kako bi se moglo izvesti žigosanje bankovcev na Ogrskem v določenem roku. Nemško-avstrijska mirovna delegacija tedaj predlaga, da se rešitev tega vprašanja prepusti likvidacijski komisiji za Nemško Avstrijo in da se razdeli bankovce na posamezne države, kolikor jih tam cirkulira. — Da morajo banke likvidirati na dan po sklepu miru, pomeni katastrofo vojne gospodarstva. Banke bi morale nadaljevati svoj posel najmanj do konca tega leta pod kontrolo repa-

racijske komisije. — Potem opozarja nota na to, da se bodo nemško-avstrijski dolgovci, kontrahirani v tuji valuti, mogli poravnati samo, ako se dovoli dolgoleten rok in nov kredit. Zahteva, da mora Nemška Avstrija plačati v inozemskem denarju dolg, ki se glasi v kronah, je neizvedljiva in bi vse poglajala v konkurs. Naš dolg se mora torej plačati v oni valuti, v kateri se kontrahira. Nameravani kurz za preračunavanje dolga označuje nota kot monstrozen in kot določbo mirovne pogodbe, ki je najmanj umljiva, tembolj, ker marsikateri novih držav ne obstoja nikak enoten ali pa sploh noben denar. ki notira na ženevski ali kak drugi inozemski borzi, in ker v drugih primerih kurze umetno dvigajo. S poizvedovanjem pri nekaterih dunajskih bankah se je dognalo, da imajo pripadniki novih držav pri njih 930 milijonov kron imetja, za katere bi bilo po preračunavalnem ključu plačati 2500 milijonov. Izguba znaša večkratni kapital teh bank in bi jih morala privedi v konkurz. Ravno tako se je zgodilo neštevilnim posameznim in tvrdkam. To vprašanje se bo moglo rešiti le na ta način, da bo po splošno veljavnih načelih izpolnitveni kraj merodajen, kje se morajo plačati zneski, ki zapadejo po nastali izpremembi v denarju. Nemška Avstrija je pripravljena, sprejeti za rešitev tega vprašanja med nami in novo nastalimi državami odločbo reparacijske komisije, nikakor pa ne more sprejeti pogojev v členih 260 in 266. — Končno pripominja nota, da je Nemška Avstrija napram zmaga-valcem dolžna sprejeti vsako nalo-

ženo delo, da pa se hoče poravnati s sosednimi državami po mirovnem pravu ali vsaj po ozihih, ki morajo vladati med sosedmi. Ne sme se ji onemogočiti eksistenca, njen pogin bi tudi drugim odprl brezno. Neizvedljive določbe se morajo odstraniti in rešitev teh vprašanj naj izvede reparacijska komisija, da se mirovna pogajanja ne bodo zavlekla. Za vse delo bi bilo nesporne vrednosti, zaslišati člane nemško-avstrijske delegacije in jih pozvati v pristojne odseke, da stvar ustmeno pojasnijo. Tej noti so pridejani obširni predlogi glede teritorialnih in političnih vprašanj in njih utemeljevanja, ki obsegajo okoli 150 tiskanih strani. Poglavlja o reparacijah in finančnih klavzulah obsegajo nadaljnjih 100 strani; tudi o onih vprašanjih, ki so v noti izrecno omejenjena, so priloženi utemeljeni izpremenjevalni predlogi.

Gospodarstvo.

Plačevanje v dinarjih. V finančnem ministertvu je izdelana predloga, da se morajo na ozemlju celokupnega kraljestva plačati v dinarjih dolžne pravne pristojbine, kolekti in ekvivalenti na dolgo. V interesu dolžnikov je, da plačajo dolg v kronah, ker bodo od 1. septembra plačevali svoj dolg v dinarjih.

Stabilimento tehničarjev. Konzorcij veledeležarjev Stabilimento tehničarjev Triestino, na čelu mu Kreditanstalt, je znatno množino delnic prodal italijanski grupi. Le-ta namerava delniško glavnico izdati povisati.

Najnovejša poročila.

MEDNARODNI SOCIJALISTIČNI KONGRES.

LDU. Lucern, 7. (DunKU.) Socijalistična konferenca. V popoldanski seji je kongres nadaljeval razpravo o statutih in obnovi internacionalne. Pri glasovanju je bil sprejet dodatni predlog Mistralov, ki pravi, da je cilj internacionalne, nadomestiti kapitalistični sistem s socialističnim, ali pa tudi komunističnim.

STAVKA V AMERIKI.

LDU. New York, 5. (DunKU.) Poroča se, da stavka 150.000 do 200.000 železniških delavcev. Hynes generalni direktor železnice, se boji, da bi prišlo do resnega motenja železniškega obrata, če bi stavka trajala delj, kakor en teden. Stavka je prisilila jekleni trust, da je pogasil 8 do 12 peči v Garyju, vsled česar je ostalo brez kruha 10.000 delavcev.

PROTEST ANGLEŠKIH DELAVCEV.

LDU. Amsterdam, 7. (DunKU.) Angleška vlada je v poslanski zbornici stavila predlog, da naj bi se angleškim vojskovodjem podelili naslovi in jim darovali denarni zneski. Kakor ve poročati »Morningpost«, nameravajo delavci protestirati proti nakazilu zneska v skupni vsoti 200 tisoč frankov sterlingov.

POLOŽAJ V LIVERPOOLU.

LDU. London, 7. (DunKU.) »Renter« poroča: V poslanski zbornici je Shortt naznanil, da se v Liverpoolu nobeni policisti več niso pridružili stavki. Položaj je tam neizpremenjen. Neki elementi poskušajo, da bi v Liverpoolu ustavili vse delo in prepuštili mesto zločincem. To se jim ni posrečilo. Vlada bo krajevne oblasti podpirala na vse načine, da bodo mogle vzdržati red in braniti meščane. Poskusi, da bi zažgali doko, so se izjalovili.

STAVKA V ŠVICI SE NADALJUJE

LDU. Curih, 7. (ČTU.) Glasom poročila švicarske brzozjavne agencije je zborovanje delavskih delegatov z 252 glasovi proti 100 glasovom sklenilo stavko nadaljevati.

NOVI OGRSKI POSLANIK NA DUNAJU.

LDU. Dunaj, 7. (ČTU.) »Telegraph« poroča, da ima provizorično

prevzeti posle tukajšnjega madžarskega poslanika Böhma, ki je podal demisijo, legacijski svetnik Marsovszky ali grof Wenckheim.

DOGODKI NA OGRSKEM POSLANIŠTVU NA DUNAJU.

LDU. Dunaj, 7. (DunKU.) »Zeit« poroča: Ogrski poslanik Böhm je ponudi zbežal z Dunaja. Poprej je sežgal vse tajne akte in se nato v avtomobilu odpeljal. Dopoldne so vdrl na ogrsko poslanništvo ogrski žurnalisti in častniki, pretepli so poslaniško osobe in jih vrgli iz posloja.

VPOSTAVITEV NEMŠKO - ITALIJANSKIH ODNOSAJEV.

LDU. Berlin, 6. (ČTU.) »Vossische Zeitung« poroča iz Rima: Vpostavitvev nemško - italijanskih odnosov je jako naglo napreduje. Ukrenilo se je že potrebno za direktno brzozjavno zvezo Berlina z Rimom. Posebna komisija bo po nalogu italijanske vlade razmotrivala vprašanje vzajemne izmenjave blaga obeh držav. Ena nemška komisija je že dospela v Rim, drugo pričakujejo tam v kratkem, da izvrši priprave za novo nemško poslanstvo. V italijanskih krogih se širi mnenje, da zasede poslaniško mesto v Rimu grof Brockdorff-Rantzau.

POMANJKANJE PREMOGA NA DUNAJU.

LDU. Dunaj, 7. (ČTU.) Dunajski grozi velika katastrofa. Vodstvo splošne bolnišnice javlja, da bo zaradi velikega pomanjkanja premoga prisiljeno skrajšati izdatno svoj delokrog.

ARETACIJE NA DUNAJU.

LDU. Dunaj, 6. (ČTU.) Pozno zvečer je bilo danes več ljudi aretiranih. Oblasti sodijo, da gre za resen komplot, ki je bil naperjen proti visokim vodnim osebam, posebno proti predsedniku Seitzu in državnemu kanclerju Rennerju.

Termalno radioaktivno kopališče

TOPLICE PRI NOvem MESTU

železniška postaja Straža-Toplice zdravi revmatizem, protin, nevralgije (ishias), eksudate (ženske bolezni), posledice ran in zlomljenja kosti i. t. d. Seizja od 1. maja do 30. septembra. Pojasnila daje brezplačno ravnateljstvo.

HINDENBURG KANDIDIRA ZA DRŽAVNEGA PREDSEDNIKA.

LDU. Monakovo, 6. (ČTU.) »Münchner Post« zatrjuje, da ima dokaze za to, da namerava Hindenburg sprejeti kandidaturu za mesto državnega predsednika. List ostro napada Westajpa in Strossmanna, češ, da so danes branila sicer sumničnja, da delujeta za monarhistični preobrat, da pa vendar na tistem rovarita in za sedaj Hindenburgu pripravljata mesto. »Münchner Post« svari Hindenburga udajati se takim nadam.

Aprovizacija.

Aprovizacija južne železnice deli svojim odjemalcem moko za tekoči mesec.

Izdajatelj: Josip Petecan.

Odgovorni urednik: Rudolf Golouh. Tisk »Učit. tiskarne« v Ljubljani.

ZVIŠANJE CEN OGLASOM V »NAPREJU«. Vsled ogromnih tiskarskih stroškov smo primorani zvišati cene oglasov za 25% in sicer računamo odslej za navadne reklamne in trgovske oglase enostolpno peti vrstico 75 vin., za uradne razglase in poslano 125 vin., osmrtnice in zaslave 150 vin. Mali oglasi se računajo do 20 besed vsaka beseda 30 vin., nad 20 besed vsaka beseda 25 vin. Klub temu zvišanju je oglasenje v »Napreju« še vedno nalceneje in ker je list močno razširen zlasti v industrijskih krajih, tudi najuspešnejše.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANČISKAŠKA ULICA STEV. 6
REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO.

TISKOVINE ZA ŠOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
„ ZA SHODE IN VESELICE „

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITO.
STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

Gustava Meyrink-a
roman

Golem

Izide v kratkem v založbi
Umetniške propagande.

Podmlinar,

spreten, energičen, dober delavec, se išče za veliko mlinsko podjetje na Hrvaškem. Dobra plača in druge udobnosti. Ponudbe pod šifro K. B. C. na upravo lista.

— Delniška glavnica —
K 15.000.000.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun proti ugodnemu obrestovanju.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani.

Podružnice: v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in Mariboru.

Rezervni fond i okroglo
K 4.000.000.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, financira erarične dobave in dovoljuje aprovizacijske kredite